

Books
Книжнина

ЗА УЧИТЕЛЯ КАТО КОМПЕТЕНТЕН КОМУНИКАТОР

Цветанска, С. и Б. Мизова. *Педагогическо общуване
за практически цели*. София, 2015 г.

Ангел Петров
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Не се нуждае от аргументация мнението, че за да изпълнява успешно своите професионални задължения, съвременният учител в средното училище е нужно да притежава твърде много компетентности. Списъкът е дълъг – да бъде отличен специалист в съответната научна област, да умее да преподава така, че оптимално да активизира възприемащото съзнание на учениците, да е добронамерен и справедлив оценител, да бъде пример за подражание както чрез поведението си, така и чрез своето отношение към хората, обществото и природата, да е трениран организатор и изследовател, да има търпение да изслушва и воля да помирява при възникване на конфликти, да излъчва спокойствие, да внушава доверие, да създава атмосфера, в която всеки ученик се чувства значим със своите познания и способности... Азбучна истина е обаче и твърдението, че за да реализира в педагогическата практика ефективно посочените компетентности (а и още десетки други, които тук не бих могъл да изброя), успешният учител трябва да бъде преди всичко *компетентен комуникатор*. Това е така, защото именно неговата професионалнокомуникативна компетентност се откроява като един от най-важните инструменти, посредством които словото, речта, общуването се превръщат от индивидуално мотивирани артефакти на инте-

ракцията в институционализирани образователни феномени с ясно изразени социални функции.

В новия монографичен труд на преподавателките от Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“ Силвия Цветанска и Бистра Мизова (*Педагогическо общуване за практически цели*) посредством педантично проведени наблюдения върху реални фрагменти от педагогическия дискурс (с помощта на учители от 119. СОУ в столицата) и след задълбочени теоретични интерпретации и обобщения посочените в началото на този текст факти стават основание уменията на учителя успешно да участва в педагогическото общуване да бъде квалифицирано като важен личностен и професионален ресурс. Без съмнение, усилията на авторките са дали плодотворни резултати, за което свидетелстват осъществените изследователски цели. Точно са разпознати знакови проявления на педагогическата комуникация през фокуса на общуването в класната стая; тези проявления са подложени на задълбочен научен анализ от информационни, интеракционни и конструктивистки позиции; като се използват изводите от направения анализ, се моделира функционална система от дейности, приложими при т. нар. „трудни“ случаи – когато включването „в действие“ на очертаните модели и техники за работа с ученици и родители води до доказали своята пригодност в практиката положителни резултати.

Любознателните читатели на изследването – университетски преподаватели, студенти, които се подготвят за учители по различни учебни предмети, действащи в момента учители и всички, които се интересуват от проблемите на комуникацията като явление и на образованието като специфичен комуникативен феномен – ще попаднат в труда (убеден съм!) на различни интелектуални предизвикателства. Това могат да бъдат импулси за размисъл върху разнообразни теоретични аспекти на темата например: *„глобални обяснителни подходи към комуникацията с рефлексии върху педагогическото общуване“*; *„прагматични модели на комуникацията, приложими в педагогическа среда“*; *„социално комуникативната компетентност на учителя“* и др. Могат да са също така и някои интересни авторски идеи, свързани с прилагането на постановки от емпиричното проучване в учебната работа с цел оптимизиране на междуличностните отношения в педагогическия дискурс и повишаване качеството на образователните дейности например: *„комуникация, насочена към ученето и личностното развитие на подрастващите“*; *„комуникация, свързана със справяне с проблеми на дисциплината и на поведението“*; *„комуникация, отнасяща се до управлението на групово динамичните процеси в ученическия колектив“*; *„комуникация, чиято цел е позитивно разрешаване на конфликтни ситуации в клас“*; *„комуникация за приобщаване на родителите като участници в образователните процеси в училище“*. С усета на професионално школувани педагози в цялостния труд авторките последователно си служат с изследователски подход, който може да бъде определен

като функционален и подчертано прагматичен: от критически анализ на реални състояния в педагогическата практика, през теоретични концептуализации на абстрактни модели с иновационни диференциални признаци, обратно към практиката, но този път динамизирана от съвременни техники за ефективно образовашо общуване, което да повиши мотивацията за работа на учителя и допълнително да мотивира подрастващите за учене.

Конкретните въпроси и практическите задачи към някои от представените в книгата казуси са основа за полезен педагогически тренинг, необходим както на студентите, бъдещи учители, за да повишават постепенно равнището на професионалнопедагогическата си подготовка, така и на учителите с опит, за да „сверяват своя професионален часовник“ със съвременните институционални изисквания към комуникативния принос на преподавателя по време на обучаващото взаимодействие в класната стая.

Монографията *Педагогическо общуване за практически цели* с автори Силвия Цветанска и Бистра Мизова е реализирана при изпълнението на научен проект, финансиран със средства от бюджета на НИС при СУ „Св. Климент Охридски“.

THE TEACHER AS A COMPETENT COMMUNICATOR

✉ **Prof. Dr. Anguel Petrov**
University of Sofia
Sofia, Bulgaria
E-mail: anpet@slav.uni-sofia.bg